

A

A BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon, 1900. évi október hó 18-án

SZABÓ KÁROLY esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyház-
megyei gondnok kettős elnöklése mellett tartott

őszii rendes közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:
AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD.

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1900.

A

A BIHARI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

Nagyváradon, 1900 évi október hó 18-án

SZABÓ KÁROLY esperes és RITOÓK ZSIGMOND egyház-
megyei gondnok kettős elnöklése mellett tartott

őszii rendes közgyűlésének

JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA :
AZ EGYHÁZMEGYE.

NAGYVÁRAD,

NYOMATOTT LASZKY ÁRMIN KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1900,

J E G Y Z Ő K Ö N Y V.

Felvétetett Nagyváradon, 1900. év október hó 18-án s folytatólag 19-én, a bihari ev. ref. egyházmegye őszi rendes közgyűlése alkalmából.

Jelen voltak:

Szabó Károly esperes és *Ritoók Zsigmond* egyházmegyei gondnok kettős elnöklete mellett:

Biró János, Szemes László, Nádudvari Lajos, úgy is mint egyházmegyei közigazgatási pénztárnok és Csák Máté egyházi, Kiss Elek, Hegyesi Márton, Miskolczi Árpád és Szunyogh Péter világi tanácsbírók. Dr. Tury Kálmán egyházmegyei ügyész, Kocsis József egyházmegyei gyám-pénztárnok; Dr. Miskolczi Ferencz világi, — Sulyok István és Zsigmond Ferencz egyházi jegyzők, előbbi ugyanis mint egyházmegyei levéltárnok és könyvtárnok.

Lelkészek: Bugyi Sándor, Vadon Miklós, Doma Gyula, Bögös Lajos, Falusi Károly, Veress István, Nánási Imre, Kiss Antal, Konrád Géza, Kovács János, Holkó József, Major Gyula, Borsos István, Paulai Viktor, Szigeti Elek, Bethlendy Sándor, Szalay Pál, Bokros Benedek, Bugyi Mihály, Bedő Károly, Rigó Lajos, Hegedüs Ferencz, Szokolay Béla, Domokos Károly, Surányi Lajos, Lévai Mihály, Zagyva Gyula.

Tanítók: Engi Ferencz, Eszenyi Károly, Telegdi Károly, Barta József, Juhász Károly.

Képviselők: M.-Keresztesről Molnár Károly, M.-Telkiből Debreczeni János, Fugyiből Erdődi András, K.-Szántórol Szücs István, H.-K.-Ujlakról Bodó Mihály, Biharról Matolcsy Imre és Marjai Ferencz, Ártándról Gy. Nagy Bálint, Nagy-Kerekiből Kiss István gondnok.

45-ik szám. Esperes Istenhez emelt buzgó könyör-
gés után

a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja.

46-ik szám Esperes bejelenti, hogy K. Nagy Sándor tanácsbíró és Dr. Várady Zsigmond világi jegyző, halasztást nem tűrő másnemű elfoglaltatásaik miatt e közgyűlés tanácskozásaiban részt nem vehetnek.

A közgyűlésnek a bejelentés sajnós tudomásul szolgál.

47-ik szám. Olvastatott az esperes időszaki jelentése, az egyházmegye szellemi és anyagi helyzetéről, a mint következik:

Nagytisztelű s Tek. Egyházmegyei Közgyűlés!

Időszaki jelentésemet f. évi ápril 6-án tartott tavaszi közgyűlésünk óta, a következőkben van szerencsém megtenni:

I. Halálozás sem a lelkészi sem a tanítói karban nem történt.

A belhivatalnoki karban következő változások történtek:

1. Junius 15. Veress István misszionárius lelkész K. Nagy-Réven beiktattatott, tartalmas szónoklatával, megnyerő s rokonszenvet keltő megjelenésével a gyülekezet tagjainak, főként az értelmiségnek, tetszését megnyerte.

2. Julius 3. Szabó Bertalan segédlelkésznek, ki Nagyvárad-Ujvárosról Debreczenbe hivatott szintén segédlelkészül, esperesi elbocsátó adatott.

3. Julius 5. Nagy Sándor főtiszt. Püspök Ur által kibocsátott negyedéves hittanhallgatónak a köröznagyrévi lelkézségben, előbb márczius 1-től április 24-ig mint helyettes lelkésznek, — majd április 24-től junius 17-ig mint időközi lelkésznek esperesi beleegyezés — végül esperesi elbocsátó adatott.

4. Julius 6. Dávid Gyula b.-szentmártoni ideiglenes tanító február 1-től junius 30-ig szolgálati bizonyítványt s esperesi elbocsátót nyert.

5. Julius 10. Farkas Eleknek Kismarjában a leánytanítóságból fitanítóságra választatásához, valamint Juhász Sándornak ugyanott a kisvegyes iskolatanítóságból leánytanítóvá választásához esperesi beleegyezés adatott.

6. Julius 12. Herczegh Kálmán tanítóképezdét Debreczenben végzett tanítójelölt a bihari organista-kántorfitanítósághoz, azon feltétellel, hogy a tanítói oklevelet első lehető alkalommal megszerzi, ideiglenesen esperesi beleegyezést nyert.

7. Augusztus 15. Szücs Kálmán volt kügy-pusztai vegyes iskola tanító, a kismarjai kisvegyes iskola tanítójául választatván, alkalmazásához esperesi engedély adatott.

8. Augusztus 18. Deáki Istvánnak, ki bár pályázati uton, mint okleveles tanító, még a múlt évben választott meg a szentjánosi organista-kántorfitanítói állomásra s állomását már egy év óta ideiglenesen tölti be — az esperesi elbocsátó számára csak most érkezvén meg, rendes tanítóságához esperesi beleegyezés adatott.

9. Szeptember 2. Ablonczy Pál segédlelkésznek, ki Nagyvárad-Olasziból Kelemérre távozott, esperesi elbocsátó adatott.

10. Szeptember 9. Gulyás Bálint nagykerek-i és Bencsik Gyula b.-ujfalui tanítók egyházaik beleegyezésével s esperesi jóváhagyással tanítói állomásaikat megcserélvén, az előbbi elbocsátását, az utóbbi állomása elfoglalásához esperesi engedélyt nyert.

11. Szeptember 11. Bartha Józsefnek, ki Ér-Endröd-ről pályázati uton esperesi elbocsátóval B.-Püspökiben organista-kántor nagyfitanítóvá választatott, esperesi beleegyezés adatott.

12. Szeptember 16. Nagy Kálmán Pósalakáról Ramocsaházára változó tanítónak elbocsátó adatott.

13. Szeptember 17. Sólyom József 3 évi tanítóképezdei tanfolyamot végzett ifjunak a b.-szentmártoni vegyes iskolába kántortanítóul ideiglenes alkalmazása engedélyeztetett.

14. Szeptember 28. Pósalakán a kántortanítói tisztviselésére kényszerből — Józsa Gábor — neveztetett ki.

15. Október 5. Tomka Károly végzett hittanhallgatónak, ki a nagyvárad-i segédlelkészre Csák Máté lelkész mellett püspöki kibocsátót nyert, esperesi beleegyezés is adatott.

16. Október 7-én Varga Béla bihari kisvegyes iskola tanítónak miután egyháza elbocsátotta a h.-k.-ujlaki ujonnan szervezett orgonista-kántor-litanitóság elfoglalása, hova pályázati úton választatott, engedélyeztetett.

II. A törvényszerű egyházlátogatás május 21-től június 26-áig, három küldöttség által foganatósított. A sárréti körben, betegségem miatt, Csillag Lajos tanácsbíró és Zsigmond Ferencz egyh. megyei jegyző urak 9 egyházban, — majd június 6-tól 5 egyházban személyesen Zsigmond Ferencz urral, — a körözsvölgyi körben Biró János és Csák Máté tanácsbíró urak, — a berettyóvölgy-hegykezi körben Sulyok István egyh. megyei jegyző urral jártunk el.

Az egyházakban, úgy a jelentések, mint közvetlen tapasztalásom szerint is, általában békesség, előre törekvő küzdelem észlelhető.

És habár az ismert anyagi nehéz helyzet, a nagy adóteher, a jövezetés hiánya némely egyházainkban megakadályozza is a szükséges fejlődést, egyházaink nagytöbbségében, a lelkészek, tanítók és egyházi előljárók hiven, kitartóan, sőt lelkesülten is munkálkodván, munkásságuk eredménye már a jelenben is szembetűnő, de ott is, hol még most a siker nem észlelhető, a jövőben az el nem maradhat.

A vallásos erkölcsi élet általában megnyugtató.

A szektáriusok, kitérők száma nem szaporodik, csak Nagyváradon, hol a kísértés — egyfelől a lélekvásárlók soha nem szűnő csábítása, másfelől a vallásos ismeret nélküli, könnyen megtéveszthető gyenge lelkek sokasága s más felekezetűekkel összevegyülése miatt állandó és folytonosan talál áldozatokat.

Az egyházakat és azoknak intézményeit legtöbb helyen egyedül fentartó egyházi és iskolai adók, némely egyházakban nem folynak be, sőt egyrészük elvész, mert a községi előljárók — bár legtöbbször a presbyteriumnak is tagjai, a népszerűség oktalan keresése miatt, az adók behajtásában segédkezet nyújtani nem akarnak — és a községi jegyző urak között, mégha hitsorsosaink is, akadnak olyanok, kik az egyház ügyei iránt nem érdeklődnek, sőt rossz példaadásukkal a vallásosságnak is akadályai. A

nagy terhek mellett ezek is okai, hogy az egyházi tartozásoknak felsőbb polgári hatóság segélyével behajtását, évről-évre több egyház kénytelen kérni.

Sürgös intézkedés kívántatik:

1. Pelbárthidán, a hol 297 lélekszámmal a tulnyomó s vagyonosabb oláhok között, az egyházat és iskolát 197⁰/₀ adózás mellett eddig is nyomoruságosan tarthatták fent, a lelkészi lak szűk, alacsony, elrongyollott, tarthatatlan; egy új lelkészi lak építéséhez semmi nemű anyagi erővel nem rendelkeznek az ugynevezett „torony alapon“ levő 605 kor. 92 filléren kívül. Iskolájukat fentartani még államsegélylyel is képtelenek, mert a régi díjlevélben megígért párbért és tandíjat a szegényebbek fizetni nem tudják, a kevés vagyonosabb egyháztág pedig, a gyakori lelkészválasztások miatt lábrakapott rendetlenség folytán, sem magára több terhet venni, sem összetartással s jóakarattal tanácskozni nem akar. A költségelőirányzat a közszükséget nem fedezi, így ezen kis egyház — bár lelkésze fizetés kiegészítés czímen államsegélyben részesül — a lakás alkalmatlan volta miatt állandó lelkészt nem reménylhetvén, fejlődés helyett a pusztulás lejtőjére jutott, minek folytán minden segélyre méltó.

2. Réven az egyházlátogató küldöttség által a számadások a legnagyobb rendetlenségben találtattak; a templomépítési számadás, a Juricskay-alap s az egyház közpénztárának számadása teljesen összezavartatott. Az alap állaga, kamatainak bevétele, kiadása kimutatva s okmányokkal felszerelve nem volt. Karácsony Imre volt lelkész a számadások és alap maradványaiból magát a kintlevő fizetése állítólagos összegéig kielégítette, holott az 1900. január 30-káról kiállított adóhátralék jegyzék, sem rendes adókimutatással, sem presbyteri határozattal igazolva nem volt. Az eltávozott lelkész a készpénzt magával vivén, a beszolgáltatandó pénzek is az egyháznál hagytak.

Ezen ügyben a közgyűlés elé jelentés tétetik, a mely szerint a rendetlenség részint az eddigi tett intézkedések, — részint az új lelkész rendszeres eljárása által megszüntetettnek tekinthető.

3. H.-K.-Ujlakon az ugynevezett párbér és tandíjhátralék 200 koronán felül van kimutatva, minek oka az,

hogy az egyháztanács adóbehajtási határozatai, sőt a felsőbb hatóság ily nemű intézkedései is, a községi hatóság által eléggé figyelembe nem vétetnek, sőt meg is hiúsíttatnak.

4. Pusztá-Toldon az iskolaterem és a tanító lakása is alacsony, szűk, egészségügyi tekintetben tűrhetetlen.

III. A lelkészi fizetések kiegészítése már 23 egyházban megállapított, 7 egyházban még folyamatban van. A kiegészítések összegét majd akkor jelenthetem be egyházként, ha majd minden egyházban megállapítatik.

IV. Bejelentem, hogy a debreczeni tanítóképezde Igazgatója Szanyszló Sándor jákó-hodosi tanító jeles oklevelét — továbbá Kálmán Etelka paptamásii leánytanító vallástanból és énekből nyert jeles igazolványát — tudomás vétel végett hivatalomnak megküldötte.

V. Az egyházmegyei könyvtár július 13-kán a Nagyvárad újvárosi lelkész lakhoz átszállított. Kisjenőben a templom s torony kijavítása, — Jákó-Hodoson a torony felebb emelési munkája, — a lessi lelkészlak kijavítása befejeztettek.

VI. Az egyházi kerületi képviselők három évi megbízatása lejárván az újabb választás iránt intézkedést kérek.

Az 1900. évi egyházlátogatás jegyzőkönyvének adatai:

I. Vallásos erkölcsi állapot.

Templomba járás szép számmal gyakoroltatik : 25, — középszámmal : 16, — kevés számmal : 1 helyen, Réven.

Vasárnap délelőtt egyházi beszéd tartatik mind a 42 egyházban.

Vasárnap délután káté magyarázat tartatik : 28, — kátémagyarázat biblia magyarázattal felváltva : 8, — csak könyörgés tartatik : 6 egyházban.

Hétköznap ima tartatik minden reggel : 24, — feltételesen, ha t. i. vannak : 10, — nem tartatik : 8 egyházban.

Hétköznap délután bűnbánóheteken : 8, — nem tartatik : 34 egyházban.

Köznapokon biblia magyarázat tartatik, hetenként kétszer : 6, — hetenként egyszer : 30, — nem tartatik : 6 egyházban.

Konfirmációt lelkész és tanító tanítják: 13 egyházban, csak a tanítók: 11 egyházban.

Minden 12 éves betöltött iskolás növendék részesül az oktatásban: 40 egyházban.

Csak a felső osztályuak: 2 egyházban: Bojton és Kakucson.

Urvacsorával élők száma: 32.011, tehát a népességnek 50658-nak 63.19^o -a.

Urvacsora a betegeknek adatik, urvacsoraosztás alkalmával: 25, — a mikor kívánják: 17 egyházban.

Sektáriusok vannak: 20 egyházban.

Nazarénusok: 7 egyházban: 123.

Baptisták: 15 egyházban: 295.

Felekezet nélküliek: 7 egyházban: 296.

Egyházi szertartást mellőzők voltak: 11 egyházban.

A keresztelest mellőzték: 7 egyházban: 17-en.

Az esketést mellőzték: 6 egyházban: 30-an.

A temetést mellőzték: 8 egyházban: 19-en.

Viszálgató házasság volt: 15 egyházban: 30-an.

Vadházasság volt: 39 egyházban: 184-en.

A szegényekről ugyan általában mindenütt van gondoskodás, a polgári hatóságok részéről, az egyházak közül: 22 egyház gondoskodott.

Tandíj elengedésben részesült: 18 egyházban: 129 tanuló, 518 kor. 44 fill. értékben.

Ruházat és tankönyv adomány történt: 13 egyházban 145 tanuló: 791 kor. 31 fill. értékben.

Kegyes adomány gyűlt 37 egyházban összesen: 11.697 kor. 15 fillér. Nem gyűlt 5 egyházban.

II. Az egyházak külélete.

Presbyterek száma a 42 egyházban 583.

Jegyzőkönyve a presbyteriumnak rendben van 41 egyházban. Nincsen egy egyházban, Réven.

Körleveles jegyzőkönyv rendben van mind a 42 egyházban.

Lelkeszi napló és postakönyv van mind a 42 egyházban.

Levéltár van és pedig rendezve 40, — rendezetlen 2 egyházban: Darvason és Réven.

Vagyonkönyv helyett „leltár“ van mind a 42 egyházban.

Ingatlanok telekkönyvezve vannak 39 egyházban, telekkönyvezetlen ingatlan van 3 egyházban : H.-K.-Ujlakon, M.-Telegden és Zsákán.

A számadás rendelet szerint vezettetik 41 egyházban, nem vezettetik Réven.

A számadás megvizsgáltatott 41 egyházban, nem vizsgáltatott meg Réven.

Bevétel a 41 egyházban: 161.372 kor. 86 fillér.

Kiadás a 41 egyházban: 146.043 kor. 11 fillér

Maradvány: 15.329 kor. 75 fillér.

Követelés 38 egyházban 151.378 kor. 55 fill.

Adósság 26 egyházban 63.859 kor. 74 fill.

A belhivatalnokok ki vannak fizetve 30, nincsenek kifizetve 12 egyházban.

A közsadók, egyházmegyei és kerületi illetékek ki vannak fizetve 38 egyházban, nincsenek kifizetve 4 egyházban H.-K.-Ujlakon, M.-Kakucson, Nagy-Szántón és Pelbárthidán; együtt 351 kor. 06 fillér.

Adókules : Csak párbér van 10 egyházban.

Csak százalék adó forint után 6 egyházban.

Csak osztályba sorozás 6 egyházban.

Párbér és osztályba sorozás 8 egyházban.

Párbér és százalék 8 egyházban.

Párbér, száza'ék és oszt. sorozás 4 egyházban.

Az évi kivetés a szükségletet fedezi 36 egyházban, csak segélylyel 6 egyházban.

Templom jó, vagy javítás alatt van 33 egyházban, tűrhető 9 egyházban.

Iskolák jók 30 egyházban, szükek és javítást várók 9 egyházban.

Lelkészlakok jók 35 egyházban, tűrhetők 3 egyházban, rosszak Fugyiban, Kakucson, Paptamásiban, tarthatatlanul rossz Pelbárthidán.

Az épületek Rév kivételével biztosítva vannak minden egyházban, a 41 egyházban 576.522 kor. értékben, 1654 kor. 02 fillér évi díjjal.

Temetők az egyházaké 34 egyházban, a községeké 8 egyházban és árok közt befásítva vannak mindenütt.

Új építkezés történt 8 egyházban 5520 korona értékig.

Az épületek fentartására fordított a 42 egyházban 11.176 kor. 68 fillér.

III. Népiskolai adatok.

Tankötelesek 6—12 évig fi 3174, nő 2824, együtt 5998. Több a múlt évinél (5891) 107-tel, a népességnek 11.84 százaléka (a múlt évben 11.56.)

Iskolába járók fi 2995, nő 2673, együtt 5668. Több az elmúlt évinél (5515) 153-mal. Iskolába járók, a tanköteleseknek 94.59 százaléka (a múlt évben 94.62 százaléka.)

Iskolát a tanköteles évek előtt elhagyottak: fi 51, nő 57, együtt 108. Kevesebb a múlt évinél 21-gyel, a tanköteleseknek 1.80 százaléka (a múlt évben 2.17 százalék.)

Iskolázatlanok: fi 63, nő 77, együtt 140. Kevesebb a múlt évinél 15-tel a tanköteleseknek 2.33 százaléka (a múlt évben 2.65 százalék.)

Iskolakötelesek legnagyobb százaléka van Száldobágyon 20.0 százalék, Kisjenőben 18.0 és Mező-Telegden 17.0 százalék. Legkisebb százaléka van Kis-Marjában 7.17, Zsákán 8.47 és Nyüveden 8.61 százalék.

Iskolába járók 100 százaléka van Ártánd, Bors, Csátár, Fugyi, Furta, Kis-Marja, Kis-Szántó, Kis-Jenő, Nagy-Kereki, Nagy-Szántó, Nagyvárad, Nyüved, Paptamási, Pelbárthida, Pósalaka, P.-Ujlak és Szent-János 17 egyházban. Legkisebb százalék van Bojton 71.9 H.-K.-Ujlakon 80.3 és Lessen 82.6 százalék.

Tankötelesek 13—15 évig, fi 1089, nő 1993, együtt 3082. Több a múlt évinél (2168) 914-gyel. Tankötelesek a népességnek 5.88 százaléka (a múlt évben 5.32 százalék.)

Iskolába járók fi 657, nő, 642 együtt 1299. Kevesebb a múlt évinél 422-vel. Az iskolába járók a tanköteleseknek 42.1 százaléka, (a múlt évben 79.87 százalék.)

Iskolába nem jár fi 205, nő, 182 együtt 387. Kevesebb a múlt évinél 36-tal. Az iskolába nem járók a tanköteleseknek 12.2 százaléka (a múlt évben 19.08 százalék.)

Megjegyzendő, hogy az iskolába járók és nemjárók

között az állami és községi iskolába járók, vagy onnan kimaradtak nincsenek.

VI Osztályu iskola van fiu 17.

VI Osztályu iskola van leány 13.

VI Osztályu iskola van vegyes 10.

V Osztályu iskola van vegyes 3.

V Osztályu iskola van leány 2.

IV Osztályu iskola van vegyes 2.

Konfirmáltatott fi 443, nő 410, együtt 843. Több a mult évinél (774) 69-czel. A konfirmáltak száma a népességnek 1.66 százaléka (a mult évben 1.50 százalék.)

A tanterv megtartatik és a kerületi kiadványok 30 egyház iskoláiban, nem 2 egyházban, Pelbárthidán és Püsztá-Ujlakon.

A tanítás eredménye jeles 14, jó 21, kielégítő 17 iskolában.

Az iskolák felszerelése teljes 10, hiányos 22 egyház iskoláiban.

Ajtók, ablakok elhelyezése szabályos 21, nem szabályos 11 egyház iskoláiban.

A tanterem megfelel az egészségügyi szabályoknak 22 és nem felel meg 6 egyház iskoláiban.

Ürszék van 31 egyház iskoláiban, nincsen 1-ben, Ártándon.

A nem felekezeti iskoláiba járók vallásoktatásáról gondoskodás történik Nagyváradon és Furtán. Más egyházakban a gondoskodásra szükség nincsen.

IV. Belhivatalnokok és tisztviselők.

Rendes lelkész van 43, segédlelkész 2, vallásanár 1, önálló kántor 2.

A presbyterek törvényszerűen járnak el 40 egyházban, nem járnak el 2 egyházban: Pelbárthidán és Pósalakán.

A presbyterek gyakorolják az istenházát mind a 42 egyházban.

A belhivatalnokok között jó a viszony mind a 42 egyházban.

V. Népmozgalmi adatok.

Született (élve, halva) törvényes fi : 982, nő : 908, együtt : 1890.

törvénytelen fi : 131, nő : 121, együtt : 252.

Összesen fi : 1113, nő : 1029, együtt : 2142.

Több a múlt évinél (2042) 100 al, a népességnek: 4.22 ‰-ka, (a múlt évben: 3.98 ‰)

A törvénytelen szülöttek: 252, az összes szülötteknek (2142) 11.76 ‰-ka (a múlt évben: 10.80 ‰.)

A szülötteknek legnagyobb ‰-ka van: Száldobágyon van 5.82, B.-Szent-Mártonban 5.04 és Paptamási-ban: 5.04, legkisebb ‰-ka P.-Töldön 2.01, Csatáron 2.83, és M.-Keresztesen 2.85.

A törvénytelen szülötteknek legnagyobb százaléka van Nagyváradon 31.17, Szalárdon 15.3, és M.-Telegden 11.6. Törvénytelen szülöttek nem voltak Bors, Fugyi, Kis-Szántó, M.-Kakucs, Nagy-Kereki, Nagy-Szántó, Pósalaka, P.-Ujlak és Siter: 9 egyházban.

Átért fi 7, nő 5, együtt 12, több a múlt évinél (6) 6-tal.

Szaporodási alap 2122.

Meghalt fi 821, nő 793, együtt 1614. Kevesebb a múlt évinél (1744) 130-czal. A meghaltak száma a népességnek 3.16 (a múlt évben 3.40 százalék.)

Halottak legnagyobb százaléka van Száldobágyon 4.25, Nagyszántón 3.55, és Csökmön 3.52. Legkisebb százaléka van M.-Telkiben 1.58, Örvénden és Kisjenőben 1.66 százalék.

Kitért 12 egyházban 49. Kevesebb a múltévinél (130) 79. Nagyobb mérvű kitérések voltak Nagyváradon 33, Pósalakán 7, Csatáron 4.

Felekezetenkívülé lett 5 egyházban 124, leginkább a kik eddig is nazarénusok voltak.

Nagyobb számmal lettek felekezetenküliekké Szalárdon 54, Örvénden 31, Csatáron 22.

Fogyási alap 1766. Szaporodás fi 274, nő 218, együtt 492.

Fogyás fi 37, nő 195, együtt 142.

Valódi szaporodás fi 227, nő 113, együtt 350.

Népesség az 1899. év végén, fi 25398, nő 25260, együtt 50658.

Megjegyzendő, hogy a filiákban és szórványokban lakók a lélekszámban nincsenek.

Házasságra lépett, tiszta ev. ref. 394 pár, vegyes 80 pár, együtt 474 pár. Több mint a múlt évben (366)

108 párral. Házasult a lélek számnak 0.93 százaléka (a múlt évben 0.71 százalék.)

A vegyes házasok (80) az összes házasoknak (474) 16.80 százaléka (a múlt évben 14.0 százalék.)

A vegyes házasságok kötésénél, a gyermekekre nézve megegyezett javunkra 9 pár, kárunkra 32 pár, mind Nagyváradon. Másutt egyezség nem kötött.

VI. Kegyes adományok.

B.-Sz.-Mártonban: iskolai tornácz készítésére a közbirtokosság 20 kor., báljövedelem ugyanarra a célra 58 kor. 30 fill., az iskolai pénztárnak többen 13 kor., harangalapra Törzsök János 2 kor., Kis Antal 2 kor., többen 18 kor., egyházfenntartási alapra többen 7 kor., a templomban számtartótáblára Török János 6 kor., toronyépítési alapra Fazekas László és neje Ecsedi Czeczilia b.-ujfalui lakosok 10 kor., Alimán József gör. kel. 4 kor., Kiss Antal lelkész 20 kor., urasztalához többen 9 kor. 60 fill. értékben, összesen	169 kor. 88 fill.
Biharon: Az egyház részére Rácz Ilona r. kath. urnő 40 kor., Sóvágó Sándor 20 kor., Szököcs Sándor 10 kor., özv. Kalas Györgyné 4 kor., konfirmándusok 12 kor., urvacsorához kenyérre és borra többen 24 kor., összesen	110 kor. 60 fill.
Borson: többen 38 kor., Bus Sándor 200 kor., az urasztalához kenyérre és borra többen 28 kor., összesen	266 kor. — fill.
Bojton: néhai Pető Sára Csizmadia Sándorné 40 kor., néhai Vékony Juliánna Fekete Sándorné 20 kor., az urasztalához többen kenyérre 9 kor. 60 fill., összesen	69 kor. 60 fill.
Csatáron: Többektől	59 kor. — fill.
Csökmön: Különböző társulatoktól	156 kor. 90 fill.

- Darvason: Csapó Dezső földbirtokos, a templomba urasztalát ajándékozott 240 kor. értékben. Az urvacsorához kenyérre és borra adtak többen 24 kor., összesen 264 kor. — fill.
- Élesden: orgonaalapra Veress Károly 10 kor., Garai György 4 kor., Boda Ferencz 20 kor., Kereskedő-ifjak 30 kor., Révész Istvánné 2 kor., Egri Mária hajadon 2 kor., id. Pusztai József 6 kor., magtár részére Pusztai József 3 kor., felső Balog András 2 kor., Egri Sándor 2 kor., Egri József 3 kor., Urvacsorához kenyeret és bort többen, perselypénz 42 kor., összesen 126 kor. — fill.
- Fugyiban: Papp Jenő gör. kath. neje Csiki Mária egy szószék teritőt 10 kor., Szakács Péter 4 kor., többen 34 kor. 22 fill., perselypénz 23 kor. 20 fill., összesen 71 kor. 42 fill.
- Fugyi-Vásárhelyen: Perselypénz 22 kor. 80 fill., harangalapra hegyiek 56 kor. 04 fill., urasztalához többen 12 kor. 40 fill., összesen 69 kor. 24 fill.
- Furtán: Urasztalához többen 28 kor. 80 fill., az egyházi alapokhoz hagyományoztak többen 78 kor. perselypénz 17 kor. 70 fill., összesen . . . 124 kor. 50 fill.
- H.-K.-Kovácsiban: Zathureczky Albert templomi székek csináltatására 70 kor., gondnoki tulkiadása az egyház közszükségeire 217 kor. 14 fill., Szokolai Béla templomi székekre 40 kor., urvacsorához Szokolai Béla, Körösi Károly és Felföldi Sándor 12 kor., összesen 339 kor. 17 fill.
- H.-K.-Pályiban: Templom alapra községi lakosok 310 kor., özv. Barabás Károlyné 4 kor., Basa Rozália hagyo-

mánya 20 kor., néhai Róth Pálné hagyománya 20 kor., urasztalához Gál Ferencz, özv. Szabó Imréné, Bihari Károly, Asztalos Lajos 8 kor., ösz- szesen	362 kor. — fill.
H.-K.-Száldobágyon: Urvacsorához többen 30 kor. 40 fill., id. Egyedi József utódai 10 kor., Zsiri Sándor és Bancsa Miklós presbyterek toronyórát készít- tettek 960 kor., összesen	1000 kor. 40 fill.
H.-K.-Ujlakon: Közbirtokosság 200 kor., perselypénz 10 kor. 17 fill., urvacso- rához Bodó Mihályné 6 kor., erdő jö- vedelméből a közbirtokosság építési célokra 63 kor., összesen	279 kor. 17 fill.
Kis-Marján: Perselypénz	13 kor. 50 fill.
Kis-Jenőben: Perselypénz	8 kor. 35 fill.
Lessen: Perselypénz	8 kor. 98 fill.
M.-Kakucson: Péter István hagyott ha- rangra 100 kor., perselyben 1 kor. 88 fill., összesen	101 kor. 88 fill.
M.-Keresztesen: Urasztalához kenyeret adtak Nagy Zsigmondné, ev. ref. lel- kész, Kereszturi Lajos, Halász Kálmán 5 kor. 20 fill., bort Fésüs Károly, Ká- dár Mihály, Halász Kálmán 9 kor. 60 fill., kegyes hagyományok többektől 42 kor., szegény iskolásgyermekek fel- ruházására a takarékpénztár 20 kor., összesen	76 kor. 80 fill.
M.-Telkiben: Az iskolának Berecz Mi- hály 2 kor., urasztalához többen 7 kor., az egyház földjét orgonaalap javára ingyen munkálták 260 kor., persely- pénz 5 kor. 50 fill., összesen	274 kor. 50 fill.
M.-Teleghden: Urasztalához borra és ke- nyérre többen: 28 kor., persely pénz 15 kor. 50 fill., összesen	43 kor. 50 fill.
Nagy-Kerekiben: néhai Pappszász Ká- roly ur orgonára gyűjtött 1200 kor.,	

- Ákos Imre és neje Kollár Juliánna keresztelőmedenczét és kannát készítettek 40 kor. 38 fill. értékben, Szabó Károlyné Téby Juliánna egy stikkelt fehér szószék terítőt 30 kor., Szabó Károly lelkész a hagyatéki pénztárnak 10 kor., Urvacsorához kenyeret és bort többen 50 korona értékben, összesen: 1330 kor. 38 fill.
- Nagy-Szántón: Urvacsorához kenyeret és bort adtak többen 7 kor. — fill.
- Nagyváradon: Perselyekben, szegényeknek és hagyományok összesen . . 1641 kor. 20 fill.
- Örvénden: Urasztalához kenyeret és bort adott Juricskay Dezső földbirtokos 16 kor. értékben. Persely pénz 9 kor. 48 fill. összesen 25 kor. 48 fill.
- Paptamásiban: urasztali felszerelésekre többen 204 kor. 90 fill., ugyan arra a célra Bartha Miklós ur érkeserői lakos 200 kor., Szokolay István jegyző és neje leányuk konfirmálása alkalmából egy szószék terítőt 60 kor. értékben, összesen 464 kor. 90 fill.
- Pelbárthidán: Többen urasztalához és iskolai célokra adakoztak összesen . 16 kor. 80 fill.
- Pósalakán: Urasztalához többen 8 kor., perselypénz 5 kor. 82 fill., összesen 13 kor. 82 fill.
- P.-Ujlakon: A templom vasrács kerítésére, a volt urbéres lakosság erdővágás árából 1662 kor., urvacsorához egy egyháztág 6 kor., perselypénz 16 kor. 86 fill., összesen 1684 kor. 86 fill.
- B.-Püspökiben: Urasztalához kenyeret és bort Halász Lajos, özv. Szilágyi Jánosné, Herczegh János, idős Parti Sándor 43 kor. 20 fill. értékben, Szilágyi József főbíró 10 kor. 50 fill., özv. Szilágyi Jánosné és néhai Szilágyi Mária szegény gyermekeknek ruhára 400 kor.,

néhai Kis István, Kabai Zsánna
200 kor., Nagy-utczai Nagy Imre 40
kor., ezredévi harangra egyesek 344 kor.

összesen 1021 kor. — fill.

Siterben : Többen 42 kor. — fill.

Szalárdon : Urvacsorához Kovács Jó-
zsefné Kerekes Juliánna, özv. Balog
Sándorné, Bimbó Sándor, Bimbó Fe-
rencz egyházi alapra 20 kor., ösz-
szesen 32 kor. — fill.

Szent-Jánoson : A nagyváradai nőtanító-
képzőre az egyház 200 kor., Szemes
László lelkész 200 kor., község az
egyháznak 160 kor., diszharangozásért
130 kor., egyesek az egyháznak 42
kor., egyházi bálból 82 kor. 6 fill.,
orgona-alapra 7 kor., perselypénz
12 kor. 76 fill., összesen 833 kor. 82 fill.

Zsákán : Z. Nagy Jánosné Szabó Rebeka
4 kor., néhai Veress István 10 kor.,
Jankó Gyula gyógyszerész r. kath.
jutalomkönyvekre 14 kor., urvacsorához
többen kenyeret és bort 16 kor. ér-
téken, összesen 44 kor. — fill.

Jákó-Hodoson : Többen 44 kor. — fill.

Váncsodon : Harangra többen 40 kor. — fill.

Összesen 37 egyházban gyült 11.697 kor. 15 fill.

Tett eljárásaimnak jóváhagyó tudomásul vételét, Farkas
Elek, Juhász Sándor, Szücs Kálman és Varga Béla tanítók
változása megerősítését, Deáki István és Bencsik Gyula
tanítók bekebeleztetését, az egyházkerületi képviselők meg-
választása iránt intézkedés tételét kérve teljes tisztelettel
vagyok

Nagy-Kerekiben, 1900. október 15-én.

Szabó Károly,
esperes.

A szokott gonddal szerkesztett jelentést
egész terjedelmében jegyzőkönyvbe veszi, a
külön intézkedést igénylő részeire nézve a

jelentésnek — a közgyűlés a következő számok alá foglalja határozatait.

48-ik szám. Farkas Elek kismarjai leánytanítónak ugyanott a fitanítószágra, valamint Juhász Sándor ugyanottani kis-vegyes iskolai tanítónak a leánytanítói állásra megválasztásához, illetve áthelyezéséhez a kismarjai egyháztanácsnak adott esperesi beleegyezést.

A közgyűlés tudomásul veszi s helyben hagyja s nevezett tanítókat új állomásukban a szokásos változási díj lefizetése mellett megerősíti.

49-ik szám. Herczegh Kálmán tanítójelöltnek a bihari orgonista-kántor-fitanítói állás elfoglalásához azonfeltétel mellett adott esperesi beleegyezést, miszerint nevezett tanítójelölt tanítói oklevelét az első lehető alkalommal megszerzi:

A közgyűlés tudomásul veszi s helyben hagyja azzal, hogy szabályszerű bekebeleztetése az oklevél bemutatása után fog megtörténni.

50-ik szám. Szücs Kálmán kügypusztai tanítónak kismarjai kisvegyes iskolai tanítóul alkalmazására kiadott esperesi engedélyt.

A közgyűlés tudomásul veszi s helyben hagyja s nevezett tanítót a szokásos választási díj lefizetése mellett új állásában megerősíti.

51-ik szám. Deáki István Szentjánosra megválasztott fitanító-orgonista-kántor számára kiadott esperesi beleegyezést.

A közgyűlés tudomásul veszi s helyben hagyja, nevezett az egyházmegye kebelébe felveszi, egyuttal utasítja úgy a nevezett tanítót, mint a választó egyháztanácsot a szokásos bekebelezési díjnak közpénztárba leendő befizetésére.

52-ik szám. A nagykeréki-i egyház által leánytanítóul alkalmazott Bencsik Gyula okleveles tanítót

ez állásában a közgyűlés megerősíti, az egyházmegye kebelébe felveszi s utasítja

ugy őt, mint a választó egyházat a szokásos bekebelezési díjnak közpénztárba leendő befizetésére.

53-ik szám. A b.-püspöki-i egyház által nagyfitanító organista kántorul megválasztott Bartha Józsefet

a közgyűlés ez állásában megerősíti, az egyházmegye kebelébe felveszi, utasítván ugy őt, mint a választó egyházat a szokásos bekebelezési díjnak közigazgatási pénztárba leendő befizetésére.

54-ik szám. Sólyom József három évi tanítóképezdei tanfolyamot végzett ifjunak a b.-szentmártoni vegyesiskolába kántortanítóul ideiglenesen lett alkalmaztatásához adott esperesi beleegyezést.

A közgyűlés tudomásul veszi s helyben hagyja.

55-ik szám. Varga Béla bihari kisvegyes iskolai tanítónak h.-k.-ujlaki fitanító organista-kántorul lett alkalmazásához adott esperesi jóváhagyást

a közgyűlés tudomásul veszi, helyben hagyja s nevezettet új állásában a szokásos változási díj fizetése mellett megerősíti.

56-ik szám. Az esperesi jelentésből értesülvén a közgyűlés arról, hogy H.-K.-Ujlakon, M.-Telegden és Zsákán némely egyházi ingatlanok telekkönyvezve nincsenek.

A nevezett egyházak előjáróit szigoruan utasítja a közgyűlés, hogy a még telekkönyvezetlen egyházi ingatlanok teljes biztosítását haladéktalanul eszközöljék s tett intézkedéseikről a következő közgyűléshez jelentsenek.

57-ik szám. Az egyházkerületi képviselők megbízatása lejárván:

az egyházmegye képviselésére az új három éves ciklusra közgyűlés ismét Biró János és Kiss Elek tanácsbírókat választja meg. Póttagokul pedig Csillag Lajos és Hegyesi Márton tanácsbírókat.

58-ik szám. Olvastatott a tanügyi bizottság jelentése amin t következik:

Nagytiszteletű s Tek. Egyházmegyei Közgyűlés!

Az egyházmegyei iskolai körlátogatások által beszerzett jelentések alapján van szerencsénk a bihari ev. ref. egyházmegye 1899—1900. évi tanügyi állapotáról — az esperesi jelentésben foglaltakon kívül — előterjesztést tenni a következőkben:

Az egyházmegye iskoláiban a tanügyi helyzet mint a múlt évben, úgy ez évben is megnyugtató. Bizonyosága ennek, hogy a 14 jelesen vezetett iskola mellett sok jó találtatott. A körlátogatók a kellő utasításokat már ez iskolai évre is megadták, hogy tanügyünk a jövőben is előbb vitessék.

Az egyházmegye 42 egyházközségében van 52 ev. ref. felekezeti iskola, 3 helyen községileg segélyezett — 7 helyen állami iskola van. Nagyváradon az iskolák községek. Az 52 felekezeti iskola tanítói közül oklevele van 38-nak, igazolványa 10-nek, ideiglenes 4.

Van VI osztályu népiskola 27, — V osztályu 7, — IV osztályu 9, — II. osztályu 6, — I. osztályu 2. Tagja az országos tanítói nyugdíj intézetnek 49, — nem tagja tizenhárom.

Az egyházmegye területén van 6—12 éves iskolaköteles fi 3174, — nő 2824, együtt 5998. Ezek közül iskolába jár fiu 2995, — nő 1673, — együtt 5668. Állami iskolába jár fi 230, nő 213, együtt 443.

Az iskolabajárók mulasztottak az év folyamán igazolatlanul 52254 félnapot, igazolva 85705 félnapot. Az igazolatlan mulasztások után bekellett volna folyni 853 koronának, befolyt 111 korona!

Nagymérvű iskolalátogatások voltak a csökmői III—IV. osztályu fi; — a bojti fi és leány. E három helyen pénzbírság nem folyt be semmi, legalább kitüntetve nem volt. Továbbá tetemes mulasztások fordultak elő a furtai fi-, leány-, kovácsi-, pályi-, száldobágyi-, tamási fi- leány, nagykerekli leány, — püspöki nagyleány-, szalárdi fi-, vancsodi fi és leányiskolákban.

Iskolai leltár van 43 iskolában.

Iskolai pénztár van 26 helyen, nincs 26 helyen.

Az iskolát maguk takarítják a növendékek 32 helyen, iskolai szolgák 20 helyen.

Az iskolát vaskemenczével fűtik 35 iskolában, sárkemenczével 17 iskolában.

Vegyes iskola van 18, fiiskola 17, leányiskola 17, együtt 52.

Az iskola állapota.

Tűrhető: a csökmői nagy leány, a II. osztályu vegyes, furtai leány, a pelbárthidai vegyes és a szalárdi fi és leányiskola. A többi tanterem állapota jó.

Az iskola felszerelése.

Hiányos a csökmői külvegyes, bihari nagy nagy leány, bihari fi-, borsi leány-, csatári leány-, kisszántói vegyes-, pelbárthidai vegyes-, nagykereki-i leány, m.-keresztesi nagy leány, szalárdi leány-, szentjánosi leány iskola.

Rosz: a h.-k.-kovácsi-i vegyes iskola.

A többi iskola felszerelése kellő.

Az iskola belállapota.

Kitünő az ártándi vegyes-, bihari kisvegyes-, borsi fi-, püspöki-i nagy leány-, szentjánosi fi- és leány iskola.

Elegendő: a b.-szentmártoni vegyes, bihari nagy fi-, bojti fi és leány-, furtai leány-, h.-k.-kovácsi-i vegyes-, h.-k.-száldobágyi vegyes-, pelbárthidai vegyes-, nagykereki-i leány-, a szalárdi községileg segélyezett leány iskola.

A többi iskola belállapota jó.

Szellemi állapot.

Jeles: a csökmői külvegyes-, a csökmői III. IV. osztályu fi-, bihari kis vegyes, csatári fi-, kismarjai fi és leány-, mezőkeresztesi kis fi, kis leány, nagy fi, nagy leány-, püspöki-i nagy leány-, tamási-i fi-, borsi fi- és váncsodi fi iskola.

Elegendő: csökmői nagy leány-, borsi leány-, bojti fi és leány-, furtai leány-, h.-k.-kovácsi-i vegyes-, h.-k.-pályi-i vegyes, h.-k.-száldobágyi vegyes-, kismarjai vegyes-, pelbárthidai vegyes-, paptamási-i leány-, váncsodi leány-, hodosi leány iskola.

Aligelegendő a püspöki-i nagy fi iskola — hol ideiglenes tanító volt.

A többi iskolák szellemi állapota jó.

Nagy-Kerekiben, 1900. október 13.

Tisztelettel beterjesztik :

Szabó Károly s k.,
tanü. biz. elnök.

Engi Ferencz s. k.,
tanü. biz. jegyző.

A közgyűlés a jelentést egészben tudomásul veszi s jegyzőkönyvébe iktatja. Egyben meghagyja az egyházak előljáróinak hogy a nagymérvű igazolatlan mulasztásokkal szemben, úgy az iskoláztató szüléknél, mint a polgári hatóságoknál az iskolai törvényeknek érvényt szerezni igyekezzenek. Eljárásuk sikertelensége esetén az esperesi hivatalt értesítsék.

59. szám. Olvástatott az egyházmegyei tanügyi bizottság 1900. okt. 6-án felvett jegyzőkönyvének 2-ik száma, melyben az egyházmegye kebelében működő ujjonnan szervezett dekanátus megerősítését kérelmezi.

A közgyűlés a tanügyi bizottság felterjesztésének elfogadásával, a dekanátust a következőkben alakítja meg :

1. Zsákai körben : Vadon Miklós, Mezey József és Barcsay Károly.

2. M.-keresztesi körben : Bethlendy Sándor, Dalmi Mihály, Eszenyi Károly.

3. Nagykereki-i körben : Szatmári László, Engi Ferencz, Kajtor György.

4. Bihari körben : Szokolay Béla, Kiss Elek, Borbély Lajos.

5. Kismarjai körben : Zagyva Gyula, Matolcsy Imre, Varga Pál.

6. H.-K.-Ujlaki körben : Bugyi Mihály, Hornyánszky Pál, Pércsi Lajos.

7. Élesdi körben : Veress István, Hollóssy Gyula, Nagy Imre.

A mezőtelegdi kör, miután abban csak a puszta-ujlaki iskola felekezeti, a többi állami, megszüntettetik s a p.-ujlaki iskola az élesdi körhöz osztatik be.

60. szám. Az egyházkerületi közgyűlés 18—1900 sz. végzésével lelkészi könyvtárak felállítására hívja fel az egyházmegyék figyelmét.

A közgyűlés e nagy fontosságú kérdés tanulmányozását azzal adja ki a kebelbeli lelkészértekezletnek, hogy az köreiben a létesítendő könyvtárak beltartalmát s a beszerzéshez szükséges összegeknek mely forrásból s milyen mennyiségben merithetését illetőleg a tavaszi közgyűléshez kimerítő véleményes javaslatot terjesszen be.

61. szám. Ugyancsak az egyházkerületi közgyűlés 44—1900, sz. határozatát a vakokat segítő országos egyesület segélyezésére hívja fel egyházmegyénket.

A közgyűlés az emberbaráti cél elősegítésére, közpénztára terhére évi 25 korona segélyt rendel adatni.

62. szám. Olvastatott a k.-nagyrévi missziói lelkész választásról felvett jegyzőkönyv, mely szerint, a folyó évi április 6-án megválasztott Vajda Mihály pettyeni lelkész visszalépésével az előbbi pályázók közül Veress István bethleni segéd lelkész választatott meg egyhangulag.

A közgyűlés a választást örvendetes tudomásul veszi Veress Istvánt a révi missziói állásban megerősíti s egyben utasítja úgy őt, mint a k. nagy révi egyházat a szokásos bekebelezési díjaknak közpénztárba leendő befizetésére.

63-ik szám. Előterjesztetik a Nagy-Tótfalu helyett Tatáros központtal szervezendő missziói lelkészikörbe bevonatni tervelt 15 községnek a szalárdi főszolgabírói hivatal által készített néprajzi kimutatása a jelzett községekben idegen felekezetek s nemzetiségek közt lakó ev. ref. és ág. hitv. hivekről. E szerint a 619 róm. kath. 1229 gör. kath. 2343 gör. kel. és 211 izraelita között 315 ev. ref. és 19 ág. hitv. lakó van, kiknek lelki gondozása protestáns és magyar nemzeti szempontból első rendű hivatása egyházegyetemünknek.

A közgyűlés e jegyzőkönyvi számot a statisztikai kimutatás kapcsában, azzal a

kérelemmel terjeszti fel az egyház kerületi közgyűléshez, hogy a mélt. Konventhez méltóztassék újabb telterjesztést intézni a Tataros központtal létesítendő missziói lelkészük sürgős felállítása iránt.

64-ik szám. Olvastatott az egyh. megye 39 1900. sz. határozatával kiküldött egyházlátogató küldöttség jelentése, a pósalakai lelkész által beadott panasz elbírálása tárgyában; mely szerint a pósalakai egyház előjárósága, az az ottani lelkész javadalmát képező temető fáiból 15 frt értékű fát csakugyan kivágatott s el is adott. Miután azonban meggyőződést szerzett arról, hogy lelkészével szemben jogtalanul járt el — kész jóvátenni hibáját azzal, hogy az eladott fa árát lelkészének átadja s jövőre a lelkész javadalmát csonkítatlanul fentartja, a mibe lelkésze is belenyugodván — a panasz tárgytalanná lett.

A közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s a vonatkozó okmányokat a pósalaki egyház levéltárában megőriztetni rendeli.

65. szám. Beterjesztetik a m.-telkii egyház előjárósága által a Sorbán Jánosné által tett kétféle alapítványról vezetett számadás.

Tudomásul szolgál.

66. szám. Olvastatott Biharvármegye törvényhatósági bizottságának 1900. évi június hó 20-án tartott évnegyedes gyűléséből felvett jegyzőkönyvének az egyházmegye 34/900. és 35 1900. sz. a vasárnap megünneplésére és a Nagyváradon felállítandó prot. tanítónőképezde segélyezése tárgyában hozott határozatai alapján vett átiratára megküldött 326—1900. sz. jegyzőkönyvi kivonata.

Tudomásul szolgál.

67. szám. Olvastatott a körös-nagyrévi missziói lelkész évnegyedes jelentése a gondjaira bízott hivek vallásos erkölcsi állapotáról.

A közgyűlés azon várakozásának kifejezésével, hogy Veress István missziói lelkész jövőben is fokozott erővel fog ujonnan nyert munkakörében küldetésének megfelelni s e tekintetben az egyházmegye elismerését kivívni a sok tekintetben körültekintőbb és

tartalmasabb jelentést örvendetes tudomásul veszi.

68. szám. Csák Máté tanácsbíró 886 1900. sz. a. nyert esperesi megbízatása alapján jelenti, miszerint a révi egyházi számadásokat átvizsgálta, a Karácsony Imre volt lelkész által átvettnek talált 164 forint 01 krt az egyház pénztárába visszatétette s egyuttal utasította az előljáróságot úgy a számadások, mint a Zuricskay-alap rendes kezelésére.

Tudomásul szolgál.

69. szám. H.-K.-Ujlak egyházközség uj adókulcsának jóváhagyását és egy leánytanítói állás felállításának megerősítését kéri.

Jóváhagyatott és megerősítés végett az egyházkerületre felterjeszteni határoztatott.

70. szám. A szalárdi egyház egy uj temető alakításáért kérvényez.

A kérvény és mellékei pótlás végett azon kijelentéssel adatnak vissza kérvényező egyházközségnek, hogy:

1-ször is arra nézve, hogy a régi temető már 30 év óta temetkezésre nem használtatik és így gazdasági művelésre fordítható a politikai hatóságról az engedélyt szerezze be.

2-or a presbyterium mutassa ki és jelölje meg, hogy a régi temetőből mit fog adni a jelenlegi és változás esetén a jövőbeni lelkésznek; — a vázrajzot készíttesse meg és az ezekkel felszerelt kérvényét és mellékeit a következő tavaszi egyházmegyei gyűlésre terjeszsze be.

71. szám. A 20 1900. sz. egyházmegyei végzés folytán Ács Endre m.-kakucsi lelkész az 1000 korona tőke segély mikénti felhasználásáról szóló számadását beterjeszti.

A m.-kakucsi egyházközség azon eljárását, hogy a lelkészlak kijavítására adott 1000 korona tőkesegélyt csak részben fordította azon célra, amelyre adatott, t. i. a lelkészilak kijavítására, részben pedig abból

a templomot és tornyot javíttatta és a lelkészi laknál mellékhelyiséget épített, az egyházmegye helyteleníti s mivel úgy a konventtől lelkészilak kijavítására kért és kapott segély, tulajdonképeni céljától elvonatott.

Mindazonáltal a számadást az egyházmegye tudomásul veszi és irattárában elhelyezi, hogy alkalomadtán, ha M.-Kakucs egyházközség, akár újabban tökesegélyért folyamodnék, akár a konvent az adott 1000 korona tökesegélyről számadást kívánna, annak alapján a felterjesztés megtehető legyen.

72. szám Váncsod egyházközség kéri a debreczeni főiskola gazdasági tanácsához beterjesztendő kérvénye pártolását.

Az egyházmegye Váncsod egyházközség igen nyomasztó és kérvényében teljesen hüen feltárt anyagi helyzetéről tudomásul bírván, a kérvényt pártolja.

73. szám Váncsod egyházközség kéri, a leánytanítójától vízlevezető árok ásása által elvont földért kárpótlásul ajánlott évi 32 korona fizetésjavítás jóváhagyását.

Az évi 32 korona fizetésjavítást az egyházmegye tudomásul veszi, azon kijelentéssel, hogy mivel a fizetésemelés a leánytanító díjlevelében kitüntetendő, a régi díjlevelet, valamint az ujonnan 3 példányban kiállítandó díjlevelet a tavaszi egyházmegyei közgyűlésre terjeszse be.

74 szám. Pelbárthida egyközség iskolája államosítása iránt kérvényez.

Utasíttatik kérvényező egyházközség, hogy iskolája államosítása ügyében a kir. Tanfelügyelőséggel érintkezésbe lépven, a szerződési tervezetet készítsék el, a presbiterium terjeszse azt az egyházközségi közgyűlés elé, tárgyalassa és hozandó határo-

zatával együtt a jövő egyházmegyei közgyűlés elé terjeszse be.

75. szám. Pelbárhida egyházközség új lelkészlak építési tervét és költségvetését beterjeszti, az építés céljára 605 korona 92 fillért tevő „torony-alap” felhasználását és 1200 korona kölcsön felvehetésének engedélyezését kéri.

Az egyházmegye a tervbe vett lelkészlak építése ellen elvileg kifogást nem emel; azonban mivel a beterjesztett tervet és költségvetést nem találja megfelelőknek, mivel az emelendő épület két végén levő szobák és a kamara igen kis méretűek és legalább egy egy öllel megnagyobbítandók, az egyházközséget megfelelőbb tervek készíttetésére és bemutatására utasítja, megjegyezvén, hogy a terv és költségvetés tárgyában több építő vállalkozó is meghallgatandó lesz.

A 605 korona 92 fillér toronyalapnak, lelkészlak építéséhez való felhasználását, valamint 1200 korona kölcsön felvételét a megfelelő építkezések fedezésére az egyházmegye engedélyezi.

76. szám. Az egyházmegyei tanítótanárság, a népiskolai tanterv revíziója tárgyában készített véleményes jelentését beterjeszti.

A helyes alapelvekből kiinduló és a népiskolai oktatás gyakorlati célját mindenütt szem előtt tartó javaslatot az egyházmegyei közgyűlés elfogadván, az egyházkerületre felterjeszti. De egyidejűleg hangsúlyozni kívánja, hogy a vallásban megjelölt tananyagra nézve, épen a felekezeti öntudat emelése céljából, a tantestületi véleményezést a maga részéről egészben nem osztja. Mert igen figyelemre méltó okokból a bibliai történeteknek teljes mellőzésével, a biblia ismertetéssel kapcsolatban, a hit és erkölcs-tannak megfelelő kézikönyv szerint tanítását, valamint a hazai prot. egyháztörténelemnek

intensívebb ismertetését föltétlenül kívánatosnak és szükségesnek tartja. És hogy a valláserkölcsi nevelés előmozdítására minden hatékonyabb eszköz felhasználtassék: elengedhetlen követelménynek mondja ki, hogy iskolás növendékeink naponként az isteni tiszteletben, tanítóik vezetése alatt részt vegyenek.

A mi pedig az énektanítást illeti: nem csak a gépies énekeltetésre, hanem bizonyos fokig a zenei kíváncsalnak kielégítésére, is súlyt fektetvén, némi hangjegy ismerést, már a népiskolában elengedhetlennak tart.

A tantestületnek azt a kérelmét, hogy a tanterv revízióját végző bizottságba saját költségén egy tagot küldhessen és küldötté a többi tagokkal egyenlő jogokat élvezzen: méltányosnak és indokoltnak találván, pártolólág az egyházkerületi közgyűlés becses figyelmébe ajánlja.

77. szám. A nagyváradi ev. ref. leányinternátus igaz. bizottságának elnöke az intézet 1900—1901-ki költségelőirányzatát jóváhagyás végett beterjeszti.

A kellő körültekintéssel készített és az intézet igazg. bizottságának egyhangu határozatával elfogadásra ajánlott költségelőirányzatot az egyházm. közgyűlés jóváhagyja és megerősíti s erről az intézet elnökségét végzésileg értesíttetni rendeli.

78. szám. A nagyváradi ev. ref. leányinternátus igazg. bizottsága az intézetnek 1899—900. tanévi szellemi és anyagi állapotáról jelent.

A mindegyik irányban megnyugtató és örvendetes jelentés tudomásul szolgál. Ugyanazért az egyházmegyei közgyűlés az intézet vezetősége iránt elismerését és köszönetét fejezi ki. Hozzájárul továbbá ahhoz, hogy a házvezetőnöi állás a folyó tanévre szintén fentartassék. Végül a jelentésnek az egyházkerülethez leendő fölterjesztését elrendeli.

79. szám. Olvastatott az egyházmegye egyetemes lelkészi értekezletének a f. évi október hó 17-én tartott ülésében felvett jegyzőkönyve 5. száma.

Az egyházmegyei közgyűlés az egyetemes lelkészi értekezletnek azon határozatát, melylyel a lelkészi gyámintézet javára folyósítani szokott államsegély 50 százalékát, mindaddig, míg a gyámintézet abban részesülni fog: a Nagyváradon felállítandó ev. ref. tanítónőképző intézet támogatására évi segély gyanánt felajánlja, — jóváhagyja és megerősíti és a lelkészi karnak, amely az adományozás által emelkedett gondolkozás módját kifejezésre juttatta: elismerése és köszönetével adózik.

80. szám. Falb Gyula csökmői ág. hitv. tanító, állásában való megerősítését kéri.

Arra tekintettel, hogy kérvényező nem csak a csökmői egyházi előjáróság, hanem a felettes egyházihatóság közvetlen tapasztalata szerint is, hivatása és feladata magaslatán álló tanító és mert a szóban forgó kérelem teljesítése a protestáns testvéri érületnek nem pusztá szóval, de tettel való bebizonyítása is: az egyházmegyei közgyűlés Falb Gyula tanítót állomásában megerősíti; kimondván egyszersmind hogy a csökmői egyház lelkésze az iskolában a vallástanítás irányában felelősséggel tartozik.

81. szám. A fugyi-i ev. ref. egyház, a részére már kilátásba helyezett közalapi tökesegélynek soron kívül való kiutalása iránt benyújtott kérvényét pártolólág felterjesztetni kéri.

A mennyiben a fugyi-i ev. ref. egyház lelkészlaka tényleg használhatatlan és közveszélyes annyira, hogy a lelkészi család

onnan hatóságilag is minden nap kitelepíthetetik: ez oknál fogva a közalapi tökesegély soron kívül való kiutalása iránt beadott kérvénye a legmelegebb pártolással felterjesztetni határoztatik.

82. szám. Ács Endre m.-kakucsi lelkész, Kecskeméthy Margit lelkészi árva s litvai postamesternő részére gyám-, illetve kegydíjat kér.

Miután a lelkészi gyámintézeti alapszabály 11. §-a, a gyámdíj megszűnése tekintetében félreismerhetetlen határozottsággal intézkedik: a folyamodó kérelme nem teljesíthető, miről a kérvény viszaküldése kapcsán végzésileg értesíttetik.

83. szám. Nánássy Imre mezőtelkii ev. ref. lelkésznek kérvénye kongrua kiegészítési ügyben.

Folyamodó lelkésznek törvényben gyökerező joga levén a sérelmesnek vélt kongruaösszeg helyesbitésének kérelmezése: a kérvény az esperesi hivatalhoz azzal tétetik át, hogy Nánássy Imre lelkésznek az anyaegyházához tényleg beosztott filiákról s ezeknek az anyaegyháztól való távolsága, valamint az ott található ev. ref. hivek lélekszámáról szóló szabályszerű kimutatását igazolván és megerősítvén, a lelki gondozás teljesítésére szükséges fuvardíj összegét megállapítani és a lelkészi állomás megállapított jövedelem összegéből leendő levonás céljából javaslatba hozni sziveskedjék.

84. szám. A kis-jenői ev. ref. egyház temploma és tornya kijavításáról jelent.

Az egyházmegyei közgyűlés, bár a kis-jenői egyház az építkezésre, illetve a javítási munkálatokra a felsőbb egyházi hatóság előzetes engedélyét nem kérte és a vonatkozó

ügyiratokat szabályszerűen be nem terjesztette, — az építkezés sürgös voltára, valamint arra a körülményre tekintettel, hogy úgy az esperesi hivatal, mint a f. é. egyházlátogató küldöttség, az építkezés körül követett eljárás törvényszerűségét világosan igazolja: a beterjesztett jelentés alaki hiányától ezuttal eltekintvén, az egyháznak a templom és torony kijavítási munkálatára vonatkozó intézkedéseit jóváhagyja. Az esperest azonban meg bizza, hogy az e tárgyban tartott presbyteri végzést követelje be, valamint a szintén ez ügyben tartott egyházközségi közgyűlés határozatképességét igazoltassa.

85. szám. Karácsony Imre földesi ev. ref. lelkész a bihari ev. ref. egyházmegye lelkészi gyámintézete kötelékéből való kibocsátás, valamint a gyámintézetbe befizetett járulékainak szabályszerű visszatérítése iránt kérvényez.

Az egyházmegyei közgyűlés a kérelemnek helyt adván, Kocsis József gyámintézeti pénztárnokot utasítja, hogy folyamodó lelkésznek gyámintézetbe befizetett járulékairól elkészített rendszeres kimutatását a visszatérítendő összeg megállapítása és kiutalványozása céljából az esperesi hivatalhoz terjessze be.

86. szám. Ugyancsak Karácsony Imre földesi lelkész, a Köröznagyréven tett beruházása tárgyában kérvényez.

A beruházások valóságának és értékének megállapítása és igazolása céljából Bíró János és Hegyesi Márton tanácsbírók, a k. n. révi egyházba azzal küldetnek ki, hogy vizsgálatuk eredményéről a legközelebbi egyházmegyei közgyűlésre jelentsenek.

Miről folyamodó Karácsony Imre, vala-

mint a kiküldöttek jegyzőkönyvi kivonattal értesítettnek.

87. szám. A lessi ev. ref. egyház kérvénye lelkészilaka javítási munkálatának utólagos jóváhagyása tárgyában.

Tekintve, hogy a nagyobb baj kiküldése szempontjából, az átalakítási, illetve kijavítási munkálat elodázhatatlan volt; tekintve továbbá, hogy építkező egyház, a munka megkezdése előtt ez ügyre vonatkozó s minden irányban kifogástalan intézkedéseit az esperesi hivatal tudomására hozván, a munkálathoz elnöki engedélyt kért: az egyházmegyei közgyűlés mindezek folytán az építkezést tudomásul vevén, jóváhagyásával látja el.

88. szám. A mezőtelki egyház iskolájának államosítása ügyében a küldöttség jelent.

A küldöttségi jelentésben kifejtett súlyos indokok és vázolt nehézkörülmények folytán, az ügyiratok között mellékelt átadási szerződés értelmében, a mezőtelki-i felekezeti iskola államosításához, sajnálattal ugyan, — hozzájárul az egyházmegyei közgyűlés. A végleges szerződés megkötése alkalmával azonban utasítja az egyházat, hogy az illetékes állami közegnél, teljes erejével oda hasson, hogy az esetben, ha megfelelő és alkalmas ev. reform. vallásu tanítók pályáznának: ne csak az egyik, de mindkét tanító felekezetünkhöz tartozó legyen. Az egyházkerületi közgyűlésre föltérjesztése elrendeltetik.

89. szám. Tárgyalás alá vétettek a segélykérvények.

Annak előrebocsátása mellett, hogy az alakilag hiányos, vagy nem kellően fölszerelt kérvények csak abban az esetben terjesztetnek föl az egyházmegyei közgyűlés pártolásával a fötiszt. Egyházkerületre, ha a hiányok és mellékletek utólagosan pótolhatni fognak: a benyújtott segélykérvényeket illetőleg a következőleg határoz,

a) Az országos közalagnál

1. A pelbárthidai ev. ref. egyház lelkész lak építésének költségei fedezésére : 500 kor.

2. a pusztla-ujlaki egyház iskolatermének kibővithetése céljából 200 kor.

3. a k. n. révi egyház t mplom építésből fennálló adóssága törlesztésére : 200 korona.

4. a kisjenői egyház templomépítésből származott adóssága törlesztésére : 200 kor.

5. a hegyközszáldobági egyház adósság törleszthetése céljából : 160 korona segélyre ajánltatnak. Utóbbi azzal, hogy a közalaptól e czimen nyert segély összegének hova fordításáról az esperesi hivatalhoz kimutatást terjesszen be, valamint az esperes felkéretik, hogy az esetre, ha a hegyközszáldobági egyház kérelme ezuttal szintén teljesítettnek: a segély mikénti felhasználását figyelemmel kísérni sziveskedjék.

Józsa Gábor pósalakai lelkész, mivel lelkészi javadalma állami kiegészítést nyert, valamint a pósalakai egyház a kérvényben jelzett célra segélyezés végett nem ajánlhatók.

b) A „csekélyebb fizetésű lelkészek javadalmazására szolgáló alap“-ból leendő segélyezés céljából

1. Paulai Viktor f.-vásárhelyi lelkész azon oknál fogva, mivel congruája — a melynek kiigazítása folyamatba tételére utasittatik — tévesen csekélyebb összegben állapított meg, —

2. Doma Gyula pusztla-ujlaki lelkész javadalmának állami kiegészítése mindedig megállapítva nem lévén, — és

3. Bokros Benedek hegyközszáldobági lelkész, a ki fizetésében foglalt erdő élvezetének használatában egy ideig tilalmazva van, ajánlatba hozatnak.

c) Rendkívüli államsegélyből leendő segélyezésre:

1. Paulai Viktor f.-vásárhelyi, —
2. Boros István fugyi-i, —
3. Ács Endre m.-kakucsi, —
4. Doma Gyula p.-ujlaki, —
5. Szokolay Béla h.-k.-kovácsi-i, —
6. Hegedüs Ferencz kisjenői, —

7. Józsa Gábor pósalakai lelkészek, indokaik s az általuk mellékelt hatósági okmányok alapján ajánlattel láttatnak el. Végül:

d) Ref. segélyegyleti segélyezés iránt:

1. a pelbárhidai, —
2. köröznagyrévi, —
3. pusztá-ujlaki, —
4. fugyi i, —
5. m.-kakucsi, — és

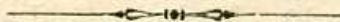
6. f.-vásárhelyi egyházak, a kérvényeikben jelzett szükséges építkezéseket, vagy adósságtörlesztést saját erejükből eszközölni képesek nem lévén: a legmelegebb pártolással felterjesztetnek.

90. szám. Jegyzőkönyv hitelesítésével:

Ritoók Zsigmond egyházi gondnok elnöklése alatt előadó jegyzők közbenjöttével a Nagyváradon lakó tanácsbírók megbizottak; a hitelesítés idejéül a f. évi október hó 21-ik napjának délutáni 4 órája tüzetvén ki.

A 45 68 számokat jegyzette
a 69—75 " "
a 76 - 90 " "

Zsigmond Ferencz egyh. jegyző
Dr. Miskolczy Ferencz vil. jegyző
Sulyok István egyh. jegyző.

Á bikari ev. ref. egyházmegye 1900. évi október hó 19-ik napján
Nagyváradon tartott közigazgatási bírósági ülésének

j e g y z ő k ö n y v e

I. A közigazgatási bíróság Szabó Károly esperes és Kiss Elek legidősebb vil. tanácsbíró elnöklete alatt: Biró János, Szemes László, Nádudvari Lajos, Csák Máté egyházi, Miskolczy Árpád és Szunyogh Péter világi tanácsbírókból megalakul. Előadó Hegyesi Márton vil. tanácsbíró. Jegyző Sulyok István egyh. jegyző.

Tárgy: Tolvaj Sándor felebbezése az ártándi ev. ref. egyháztanács 1900. május hó 13-iki 20 számú végzése ellen.

Az ügynek előadó által történt részletes ismertetése, valamint a felebbező fél és az ártándi egyháztanács képviselőjében Gy. Nagy Bálint meghallgatása után a közigazgatási bíróság következőleg

i t é l t:

Az egyházmegyei közigazgatási bíróság az ártándi ev. ref. egyháztanács határozatát indokainál fogva helyben hagyja.

Mert: az egyh. törvények 17. §-a második bekezdésében foglalt rendelkezés szerint az egyháztagok az egyház és iskola fentartása céljából reájok rótt terheket és így az egyházi közmunkát is viselni kötelesek. Továbbá, mert: a felebbezés indokául szolgáló nyugzsoldos állapot és testi fogyatkozás a felmentés alapjául elfogadható nem lévén: tehát a felebbezés elutasítandó és az elsőfoku bíróság határozata helyben hagyandó volt.

II. A közigazgatási bíróság Szabó Károly esperes és Hegyesi Márton világi tanácsbíró elnöklete alatt: Biró János, Szemes László, Nádudvari Lajos, Csák Máté egyházi, Miskolczy Árpád és Szunyogh Péter vil. tanácsbírókból megalakul. Előadó: Kiss Elek vil. tanácsbíró. Jegyző: Sulyok István egyh. jegyző.

Tárgy: Özv. Nagy Jánosnénak felebbezése, a bihari ev. ref. egyháztanács által megtagadott illetményének kiadatása tárgyában.

Miután előadó az ügyet behatóan ismertette s ugy özv. Nagy Jánosné mint a bihari egyház képviselőjében Rigó Lajos lelkész meghallgatva lett: az egyházmegyei közigazgatási bíróság következőleg

i t é l t:

Az egyházmegyei közigazgatási bíróság özv. Nagy Jánosnét kérelmével elutasítja.

Részint a félnek beismerése, részint a fél és a bihari ev. ref. egyháztanács között létrejött és az esperesi hivatal közbenjöttével megerősített kölcsönös kiegyezés által igazoltatván, hogy az 1898—99. egyházi évre esedékes tanítói fizetésből az egyházi törvények 433. §-ában foglalt rendelkezésnek megfelelően a kielégítés megtörtént; a mennyiben a férj még életében a készpénzben fizetendő tandíj járulékot, s pénz értékben mintegy: 38 frt. 16 krajczárt, az özvegy 305 frt, vagyis együtt a törvényértelmében számítva 363 frt. 20 kr. fedezésére: 343 frt. 16 krajczárt és a biztos összegben meg nem állapítható, de 20 frtnál kétségtelenül jelentékenyebb tandíjjárulékot fölvelt s az özvegy 10 hónapon keresztül a lakás élvezetében meghagyatott: tehát a kérelmet elutasítani kellett.

Ami pedig a kérvénynek a beruházás megváltására vonatkozó részét illeti: mint-hogy a bihari egyház ezt meg nem tagadta, csak addig, míg az elhalt Nagy János tanító által növendékeitől beszédett, de el nem számolt 15 kros iskolai járulék ügye rendezve lesz, felfüggesztette: e tekintben közigazg. bírósági intézkedés szüksége fenn nem forog.

III. A közigazgatósági bíróság Szabó Károly esperes és Hegyesi Márton tanácsbíró elnöklése mellett a követ-

kezöleg alakult meg: Szemes László, Csák Máté, Miskolczy Árpád, Szunyogh Péter tanácsbíró, Zsigmond Ferencz egyh. megyei jegyző.

Tárgy: Telegdy Károly panasza a borsi egyház azon intézkedése ellen, melylyel töle első évi féljavadalmát megvonta.

Előadó annak kijelentése után, hogy a panaszos személyesen, panaszlott egyház képviselőjében Szabó Lajos gondnok jelen vannak, ismerteti a panasz tárgyát, mely szerint Telegdy Károly 1893. szeptember hó 1-én állását elfoglalva, az első évben az 1893. szeptember 1-től 1894. szeptember 1-sőig csak fél javadalmat élvezhetett, mivel a féljavadalom elődje özvegyének adatott ki, holott az 1893. évi XXVI. t.-cz. 1. §-a értelmében az ilyen félévi javadalom illetménykiadása nem az utód, hanem az iskola fenntartó egyesület — jelen esetben a borsi ref. egyház terhére kellett, hogy képezze. — Ezzel szemben panaszlott egyház felterjesztésében előadja, hogy Telegdy Károly állása elfoglalásakor elődje özvegyével a javadalom megosztást illetőleg egyezsége lépett, átvevén az 1893. évi tavaszi terményeknek s a zöld ugarban termelt bükkönynek felét s egyéb járandóságoknak őt megillető részét s azon kívül 2 havi szolgálati többletért, amelylyel az özvegy felett előnyben volt az 1894. évi összes buza termést; holott a buza termésnek is egyharmad és kétharmad mértékben meg kellett volna oszólnia panaszos és elődje özvegye között. Ezek szerint panaszos nemcsak hogy teljes kielégítést nyert a kérdéses félévről, de többet a buzatermés hányadának elvételével s ez beigazolást talál abban a tényben, hogy állítólagos igényének érvényesítését csak most, 7 év múlva kísérli meg.

A bíróság visszavonulván, a következőleg

i t é l t:

Telegdy Károly panaszával elutasítatik.

I n d o k o k:

Panaszló tévesen hivatkozik az 1893. XXVI. t.-cz. 1. §-ára, amennyiben a törvény azon év szeptember 25-én lépett életbe és így jelen esetre nem alkalmazható. Téves panaszló hivatkozása arra is, hogy javadalma szeptember

1-től szeptember 1-ig folyósítandó, mivel az egyházi év április 24-től április 24-ig tart. 1893. szeptember 1-sőtől 1894. április 24-ig megkapta javadalmát az egyezés szerint és a mennyiben javára 2 havi szolgálati idő esik az özvegygyel szemben, azért is kárpótolva lett az 1894-ik évi teljes buzatermessel. — 1894 ápril 24-től fogva pedig mindig teljes évi javadalmat élvez.

Ezen indokok alapján panaszlót panaszával elutasítani kellett.

Ezen ítélet kihirdettetvén — jelenlevő panaszos ez ellen felebbezést jelentett be.

IV. A közigazgatási bíróság Szabó Károly esperes és Kiss Elek tanácsbíró elnöklése mellett a következőleg alakult meg: Szemes László, Csák Máté, Nádudvari Lajos, Hegyesi Márton, Szunyogh Péter tanácsbírók, Miskolczy Árpád előadó, Zsigmond Ferencz egyházmegyei jegyző.

Tárgy: Daróczy József felebbezése a h.-k.-ujlaki egyháztanács határozata ellen, a fitanító-kántori javadalom részét képező 1901. évi buzatermés $\frac{1}{3}$ -nak elvétele tárgyában.

Előadó ismerteti a felebbezés tárgyát, mely szerint a h.-k.-ujlaki egyház meghajolva az egyházmegye többszörös figyelmeztetése előtt, leánytanítói állást is szervezett s annak javadalmára a f. évi július hó 11-ikén oly kijelentéssel választotta meg 40 éven felüli szolgálatára tekintettel kegyeletből eddigi kántorfitanítóját Daróczi Józsefet, hogy új állását f. évi október hó 1-jén foglalja el, a leánytanítói javadalmat attól fogva élvezi, a földjavadalom azonban, melyet eddig birt, teljes egészében a megválasztatandó kántorfitanító használatába megyen által.

Az egyháztanácsnak ezen utóbbi határozata ellen felebbez Daróczy József azt kérve, hogy a most elvetendő buzatermés egyharmadrészben javára ítéltesék. Ezzel szemben az egyháztanács indokolatlannak jelzi Daróczi József követelését, a mennyiben ő H.-K.-Ujlakra jövedelekor előző helyén elvette az egész buza termést; itt pedig az év kétharmad részéről teljesen kielégítve van; új javadalmának élvezetébe helyeztetett, nemcsak, hanem leánytanítói javadalma mellett a kántori járandóságok is — eltekintve a földhaszon élvezettől — meghagytak nála az év végéig.

Ezután a bíróság visszavonulván, következőleg

i t é l t:

Daróczi József felebbezésével elutasítatik.

Indokok: Előbbi állomás helyén el nyerte az egész buzatermést, bár akkor már a h.-k.-ujlaki javadalmat is élvezte; most az év kétharmadáról teljes kielégítést nyert, sőt e most folyó év három utolsó hónapjára leánytanítói javadalmán kívül, eddigi kántori javadalmának is élvezetében hagyatott és ezzel látszólagos károsodásával szemben kárpótolva van, annyival is inkább, mivel régi bérle vele szerint már az 1872-ik évben oly feltétel alatt volt megválasztva és alkalmazva, hogy ha időközben leánytanítói állás szerveztetik a földeket az új tanítóval megosztani tartozik.

Ezen indokoknál fogva felebbezést elutasítani kellett.

Ez ítélet kihirdettetvén ez ellen Daróczy József felebbezést jelentett be.

V. A közigazgatási bíróság Szemes László és Kiss Elek tanácsbírók elnöklése mellett a következőleg alakult meg: Csák Máté, Hegyesi Márton, Szunycgh Péter, Miskolczy Árpád tanácsbírók, Nádudvari Lajos előadó tanácsbíró, Zsigmond Ferencz egyházmegyei jegyző.

Tárgy: Merzsány Elek nagykerek-i lakos felebbezése Kiss István gondnokká választatása ellen.

Előadó annak kijelentése után, hogy felebbező szabályszerűen megidéztetett s jelen van, előadja hogy Merzsány Elek a f. évi május 6-kán történt gondnok választás megsemmisítése iránt, a nagykerek-i egyháztanács-hoz felebbezést adott be, hivatkozva arra, hogy gondnokká választatott Kiss István előélete kizárja annak bizalmi állásra emeltethetését. Majd miután a felebbezés az egyháztanács által figyelmen kívül hagyatott, újabb felebbezéssel élt azon czímen, hogy a kérdéses tárgyban összehívatott egyháztanács gyűlés törvényellenes volt, a meny nyiben csak a gyűlés napján lettek arra a presbyterek meghíva. E beadványban Merzsány Elek az egyházi törvények és szabályrendeletek ellen való izgatással s egyéb a polgári törvényekbe ütköző cselekmények elkövetésével

vádolja megválasztottat. És miután a nagykereki-i egyház-tanács ezen felebbezést is elutasította s Kiss Istvánt gondnoki tisztében továbbra is meghagyta, idefelebbezett s beadványában már kihallgatandó tanukra is hivatkozik.

A bíróság visszavonulván a következőleg

v é g z e t t:

Mielőtt érdemlegesen döntene ez ügyben vizsgálat megindítását rendeli el.

I n d o k o k:

A nagykereki egyháztanács szabálytalanul járt el a midőn a Merzsány Elek felebbezését tárgyalta, mivel az egyházi törvények 284. §-a szerint erre első fokon az egyházmegyei közigazgatási bíróság van hivatva.

Indokoltá teszi az érdemleges határozat elhalasztását s egyben vizsgálat elrendelését az, hogy Merzsány Elek felebbezésében tanukra hivatkozott és mert az egyh. törv. 325. §-a alapján ilyenmü panaszok esetében, ha már a jegyzőkönyv alapján is nem lenne a választás megsemmisítendő, mindig előzetes vizsgálat rendelő el s ezt most a tárgyalás befejezte után is az egyh. törvények 339. §. értelmében el kellett volna rendelni.

E végzés kihirdettétvén, Merzsány Elek a vizsgálat lejáratásához szükséges összeget a közigazgatási pénztárnok kezeihez szolgáltatta.

Betűrendes tárgymutató

a bihari ev. ref. egyházmegye 1900. évi október hó 18-án és 19-én
Nagyváradon tartott közgyűléséhez s bírósági üléséhez:

Szám

Ablonczy Pál nagyváradai s. lelkész Kelemére távozott . . .	47
Bartha József a biharpüspöki org. fitanításában megerősített . . .	53
Bencsik Gyula nagykeréki leánytanításában megerősített . . .	52
B.-Szentmártonban ideiglenesen tanítóul Sólyom József alkalmaztatott . . .	54
B.-Püspökiben orgonista-fitanítóul Bartha József megerősített . . .	53
Biharmegye törvényhatósága a vasárnap megszentelés- és nőtanítóképző segélyezés ügyében határozatát megküldötte . . .	66
Biró János ismét egyh. kerületi képviselővé választatik újabb 3 évre . . .	57
Csekély fizetésű lelkészek alapjából segélyre ajánlatnak, Paulai V. Doma Gy. Bokros B . . .	89
Deáki István szentjánosi org. fitanító állásában megerősített . . .	51
Egyházkerületi képviselőkül újabban Biró János és Kis Elek választottak . . .	57
Egyházkerületi tanterv revíziójához egyházmegyei vélemény adatik . . .	76
Eesperesi jelentés 1900 ápr. 6-tól — okt. 18-ig . . .	47
Falb Gyula csökmői tanító állásában megerősített . . .	80
Farkas Elek kismarjai org. fitanító kitanító állásában megerősített . . .	48

Fugyi egyház tőke segélyének soron kívül kiadatása iránti kérvénye pártolással terjesztetik fel	81
H.-K. Ujlak ingatlanai telekkönyveztetésére utasítatik . .	56
H.-K.-Ujlak új adó kulcsa s új leányiskola szervezése jóvá- hagyatik	69
H.-K.-Ujlak org. fitanítóágában Varga Béla megerősítettik	55
Herczeg Kálmán ideiglenesen bihari org. fitanítóul alkal- maztatik	49
I.-kolai körlátogatók újból megválasztatnak s megerősítettnek	59
Karácsony Imrének a lelkész gyámoldából kilépése megen- gedtetik — Kocsis József utasítást nyer	85
Karácsony Imre révi beraházása ügyében Biró János és Hegyesi Márton kiküldetnek	86
K. Nagy Sándor tanácsbíró a gyűlésen részt nem vehet . .	46
Kecskeméti Margitnak gyám — vagy kegydíj nem adható .	81
Kiss Elek tanácsbíró újból egyh. kerületi képviselővé vá- lasztatik	57
Kismarjában Farkas Elek org. fitanítóvá, Juhász Sándor leánytanítóul megerősítettik	48
Kismarjában Szűcs Kálmán kis vegyes iskolai tanítóul megerősítetik	50
Kisjenői templom és torony javítás tudomásul vétetik . . .	84
Köröznagyréven lelkészül s missziói körlelkészül Veress István megerősítettik	62
Köröznagyréven a számadások ügyében tett jelentés tudo- másul szolgál	68
Köröznagyrévi missziói jelentés tudomásul vétetik	67
Közalap segélyre ajánlottak Pelbárbida, P.-Ujlak, Rév, Kisjenő, és Száldobágy egyházak	89
Lelkeszi könyvtárak alakítása ügyében a lelkeszi körök véle- ményadásra felhivatnak	60
Lelkeszi testület a Nagyváradai nőtanító képzőnek évenként 600 kor. államsegélyéből felajánl	79
Less egyház lelkészlaka kijavításáról tett jelentése jóvá- hagyó tudomásul vétetik	87
Magyar Kakucs számadása az 1000 kor. tőkesegélyről irat- tárba tétel	71
Mező Telegd ingatlanai telekkönyveztetésére utasítatik . .	56

Mező-Telkiből, a Sorbán Jánosné alapítványairól, a számadás tudomásul vétetik	71
Mező-Telki iskolája államosítása iránti kérvénye ajánlattal felterjesztetik	88
Missiói jelentés Köröznagyrévről tudomásul vétetik	67
Missiói kör alakítása kérik Tatáros központtal — az adatok felterjesztetnek	63
Nénassy Imre m.-telki lelkész kongrua ügyben Espereshez utasítatik	83
Nagy Kerekiten leánytanítóul Bencsik Gyula megerősítettik	52
Nagyvárad leányinternátusáról az 1899—900. évről szellemi és anyagi jelentés tétetik	77
Nagyvárad leányinternátus költségelőirányzata 1900—901-re jóváhagyatik	78
Nőtanító képző segélyezésére Fiharvármegye küldöttséget nevez	66
Nőtanító képző segélyezés a lelkészi testület államsegélyéből 50 % ot évenként felajánl	79
Pelbárhida iskolája államosítása ügyében a szerződést terjessze be	74
Pelbárhida lelkészlaka építése ügyében — ha megfelelő tervet mutat be kérései teljesítettnek	75
Pósalakai lelkésznek a temetőből kivágott fákért kártalanítási ügy iratai saját levéltárában utasít	64
Rendkívüli államsegélyre ajánlatnak: Paulai V., Borsoz J., Ács E., Doma Gy., Szokolai B., Hegedüs Ferencz és Józsa G. lelkészek	89
Segélyezésekre ajánlások megtétettek	89
Szalárd temető alakítás iránti kérvénye pótlás végett vissza adatott	70
Szabó Bertalan nagyvárad ujjvárosi s. lelkész Debreczenbe távozott	47
Szentjánoson Deáki István az org. fitanítószágban megerősített	51
Szücs Kálmán a kismarjai kisvegyes iskolai tanítószágban megerősített	50
Tanító részesült véleménye az egyh. kerületi tanterv revíziójához elfogadtatik s felterjesztetik	76

Tanügyi bizottság jelentése	58
Juhász Sándor a kismarjai leánytanítószágban megerősítettik	48
Zsáka ingatlanai telekkönyvezésére utasítottik	56
Vakokat segítő Országos egyeslet évenkénti segélyére 25 kor. adatik	61
Váncsod kérvénye a debreczeni főiskola gazdasági tanácsához pártoltatik	72
Váncsod leánytanítójának elvett földjéért földjeért évenként 31 korona pótlék adása jóváhagyatik s a tanító díjleve- lének e szerint kiállítására utasítottik	73
Várady Zsigmond dr. egyh. megyei jegyzőnek a gyűlésen meg nem jelenhetése sajnós tudom.	46
Varga Béla a h.-k.-ujlaki org. fitanítószágban megerősítettik	55
Veress István a k.-n. révi rendes és misziói körlelkészységben megerősítettik	62

